

ГРОМАДСЬКА ДУМКА

газета політична, економічна і літературна

Умови передплати. З приставкою і пересилкою: на рік 4 карб., на 1/2 року 2 карб., на 3 місяці 1 карб., на 1 міс. 50 коп. За кордон: на рік 9 карб., на 6 місяців 5 карб., на 3 місяці 3 карб., на 1 міс. 1 карб. 50 коп. За аміну адреси 30 коп.

Передплату приймають:
1) у Києві, в конторі редакції „Громадської Думки“ (Михайлівська ул., ч. 10) (щодня з 10 до 5 год. дня, 2) в книгарні журналу „Кієвская Старина“ (Безаківська ул., ч. 14)

Передплачувати можна тільки з 1 го дня кожного місяця

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ

Рік перший.

Од редакції: Читаючи нашу газету, треба вимовляти є—як йс. и—як ы.

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу Редакції може скоротувати і змінити статі; більші статі, до друку не годяться, переходять в редакцію 3 місяці і висилаються авторам їх коштом, а дрібні замінки й допис одразу знищуються.

Умови друкування оповісток: За рядок попередю тексту, або за його місце платиться: за перший раз 40 коп., за другий 20 коп.

За рядок після тексту за перший раз 20 коп за другим 10 к.

Хто шукає заробітку, платить за оповістку в 3 рядки 10 коп. за раз

Телефон № 1458.

Прймається передплата НА ДРУГЕ ПІВРІЧЧА на політичну, економічну і літературну газету

„ГРОМАДСЬКА ДУМКА“ і на літературно-науковий місячник „НОВА ГРОМАДА“.

Ціна з пересилкою до кінця року:
НА ГАЗЕТУ 2 карбованці.
НА МІСЯЧНИК 3 карбованці.

Адреса редакції і головної контори: у Києві, Михайлівська ул., ч. 10. Телефон № 1458.

Передплачувати і купувати на роздріб ГРОМАДСЬКУ ДУМКУ і НОВУ ГРОМАДУ, окрім контори (Михайлівська, 10), можна ще по сім місяцях:
У Києві, в книгарні „Кієвская Старина“, Безаківська ул., ч. 14.
У Лубнях у Миколи Кохановського.
У Ніжині в книгарні п-ці Чекмарової.
В Одесі у Олександра Коровиченка, Ніжинська ул., ч. 52, пом. 23.
У Львові (Галичина) в книгарні Наукового товариства ім. Шевченка, ул. Театральна, ч. 1.

силу знайдуть на сій ниві чимало корисної роботи.
Про се маємо говорити другим разом.

Битими шляхами. Циркуляр нового прем'єр-міністра д. Століпін, що виїшов слідом за маніфестом про роспуск Думи, нічого доброго не віщує Жахом проймається серце, коли читаєш цей циркуляр, яким місцевій владі надано найширші уповноваження для втихомирювання людей. Новий прем'єр-міністр, очевидно, намірився йти „битими шляхами“, тими самими шляхами, що ходили й попередники його: Вітте, Дурново й Горемікін,—шляхами, політичні кров'ю людською і увітчанями шибеніцями. „От вас треба, пише д. Століпін до генерал-губернаторів, губернаторів та градоначальників,—самое рѣшительное, без всяких колебаній руководительство подчиненными вам органами в дѣлѣ быстрого, твердаго и неуклонного восстановления порядка“.

Хто скаже, що у всьому цьому, що наказує д. Століпін місцевій владі, була хоч маленька недосада й попередку? Тим часом чі заспокоївся народ од того у державі? І яким глумом іся такого наказу здаються слова в цьому ж таки циркулярі, де говориться, що „революційные замыслы должны пресѣкаться всеміи законными средствами“.

Ні, не битими шляхами міністерських циркулярів та карамі, хоч би й найсуворішим, втихомирити народ у державі. Для сього треба нових шляхів, протоптанних народними заступниками.

Новими стежками.

„Міняються часи, руйнується старе, й нове життя квітує на руїнах.“

Гете.

Грізні та страшні події останніх років зворушили самі широкі верстви народу. Народ у нас (у сквірському та васильківському повітах Київщини) тепер, як те поле, глибоко з'оране добрим плугом. Сій тільки на ньому добрі зерно правди й науки, а врожай буде. І кожне слово правди народ жаждібно ловить, п'є, як суха рілля росу. Куди не ткнує—скрізь натрапим на розмови не про саму вже землю, а більш про те, якими способами її довести можна і як після з нею управитись. Тут наскокиш на цілий гурт завзятих оборонців „частної собственности“ (приватної власності), там, дивись, зібралися ті, що шукають певної стежки до неї і говорять про „соціалізацію“, як це було в с. Лучині на волосному сході, коли туди приїздив депутат Грабовецький; а тут почуєш як обмірковують муніципалізацію—передачу всієї конфіскованої землі в руки повітових чи губерніських нових земств, вибраних всім людям місцевості старше 20 год, без ріжниць полу, як це було у тому ж таки Лучині, коли туди на другу неділю запросили представника од української соціал-демократичної спілки для того, щоб „розібрати, де воно правда й що для нас зручніше“.

І це, не дивлячись на те, що зайшла вже косовиця, що починаються жнива. Як тільки можна увіртувати вілну хвилу—от вже й маєш невеличкий „мітінг“. Та на таких мітінгах тепер більш радіють не про землю, а про те, що зараз робить Дума і забастовка—оце самі пекучі питання тепер у кожній сільській закутку. І той, і другий бік руку мають одну спільну думку важну і цінну рису—організація народних мас в боротьбі за свої інтереси і для дальшої боротьби за них. Тим то шире демократичні політичні організації приймають безпосередню участь не лише в політичній, а і в економічній боротьбі селян на поліпшення свого добробуту. Та, розуміється, що в самій боротьбі за економічні інтереси селянства політичні організації обмежують свою роллю лише тою чисто культурною роботою, що надає їй боротьбі вищі (од стихійних виїстувів) форми організованої, свідомої боротьби. Само собою ясно, що боротьбу ведуть і повинні вести самі широкі маси знедоленого народу, коли вони зрозуміли вже, що ні на кого, крім, як на самих себе, покладається не можна. Тим то і цінне таке прямування до організації, таке сполучення своїх розвитих політично і економічно сил, які тепер скрізь можна помітити по селах.

От, наприклад, у с. Кривому (сквірського повіту) робочі домагалися і карбованця для робочого в день і 75 коп. для пірвобочого. Пани (там їх троє), розуміється, одказали і прикликали чужих людей на роботу. Люде зокружних сіл, що не досить свідомі, збили ціну, і пани стали платити по 50 коп. на буряках. Хоч тепер по других місцях, де люде більш свідомі, ніхто не йде перебивати другим в страйку, та кривчане, обміркувавши діло, рішили, що проганять, їти силою проти чужих, не годиться. Раз те, що чужі перебивають не з того, що хочуть комусь на але зробити, а через те тільки, що не розуміють добре свого ж таки інтересу. Значить, тут не воювати, а виснажити треба. А друге те, що військо тут багато і не поможеш, бо зараз тобі налетять козачки, і виїде таке, що краще й не розпочинати, не маючи досить сил. А обміркувавши так, кривчане рішили: „На роботу йдем, та робота наша буде така, яка й платя“.—Вийдуть на поле та й замість роботи починають розмови про те, що воно діється на світі, у Думі і т. и. Побачили чужі, що воно так краще, та й собі почали балакати та розпитувати, і вже де чому й научилися були, а робота тим часом стоїть, так що воно панам обходиться мало не у півтора рази дорожче, як кривчане зразу просили. Надумалися пани „зачинників“ виділити, і от виходить приказик і обявляє кривчанським парубкам: „Маєте по 40 коп. у день. Лежати собі і пальцем не ворухніть—мені до того діла немає,—а дівчата хай „по людські“ роблять за 50 коп. Так, каже, пан сказав.“ Як накинудили на нього хлопці,—не так потирсаєш, як налякали, і за таку образу трудящого народу скинули приказка і самі собі з того часу сьвічі приказчиків вибирають. Пани пристали на це, бо й чужі заявили, що панських сипак не хочуть, що треба таких, які б над людьми не знущалися, і обявили страйк, бо пани спочатку на це не згожувалися.

Це було 28 мая, а на другий день вже всі приказчики були виборні. Далі одказали пани чужим робочим, бо вже мало робочих треба, то й „свої“ вправляється, і обявили 40 коп. у день. А кривчане на сході і поста-новляють, що ціна у нас повинна бути поденному пірвобочому 75 коп., робочому карбованець, а строковим з 10 карб. на місяць підняти платню на 30 карб. Пани не згодилися. Один пан і сказав: „Хай балакають, у мене строкові є; обійдуся і без поденних!“ Та сход вивисив строковим, що їм ціну набавляе не пан, а люде, то й не пана вони слухати повинні, а люде, а на случай одказу од службих сход забезпечує їм піддержку. Сход був 11-го червня, а 12-го у селі та на фіявварках все життя замерло. Селяне так панам і виснажують, що ж це ви все так на тім настоюєте, що і земля, і худоба, і машини все ваше. А глянтьте, тепер добре видно, чیه воно. Адже ж сила не в землі, не в машинах та конях, а в тих, хто всім цим орудує, в нас та в наших робочих руках... Підходить пан до одного хлопця, що коло борін ходив, бере його за підборіддя та й з заісною усмішкою питає: „То це й ти, робітнику, рубля захотів?“—„Ні, пане, одказує хлопчина, для нас сход постановив п'ять золотих“ (75 коп.). Пан зблід на лиці, аж плонув зі злости та й закричав: „Д

хай воно все оте хазяїство западеться!“

Та люде гадають, що панське хазяїство не так то швидко западеться од такої поденної платні, а „мужицьке“ хазяїство може од неї хоч трохи поправитись. Найшлось, правда, і у нас дві-три бо гобозних душі, що перелякалися, як би то справді біда не лувчалася панам; то всіх потішив свій татко брат селянин, який прямує у пани. У його земельки прикупленої набереться десятина з 45, хоч, що правда, і семя у нього чимала. Та все ж він своїми силами управитись в живна на полі не може. І от, побувавши на сході та вислухавши ціні, які народ встановляв, він на другий день чує світ пустився в дорогу. Люде довідалися, що він поїхав собі жатку купувати...

Свій.

Два стовпца.

Я бачив, як з поганою, злою радістю, поганими устами молилися, дякуючи Господеві за роспуск Думи, несли Йому свою хвалу нікчемну ті люде, на руках яких це, здається, не амто кров од погромів; на устах яких і під час ганебної хвали Богові була лайка, були слова не мира та любови, а ворожнечи, погані слова поганих людей.

Вони молилися, читали свої ганебні відозви, і промовляли згорда свої промови, повні поклику до насильства...

І були вони в той час такі нікчемні... такі безсилі.

Іх, цих „чорних“ людей, було не більше, як 200—300 душ.

І пахло гнилим чимсь, трупами та смертю від цих людей.

Було таке вражіння, що скоро-скоро їм кінець, що це останній танок безглуздий, танок смерті...

Згуків життя тут не чувалося... Воно десь там, за стінами цієї церкви, в серцях людей живих кишить, а тут лиш трупом пахне.

Старенькі панії, старі над міру генерали, пани, що сперлися на миліції... манахи та де-хто з темного, задуреного льду... от і все...

І прийшли мені на думку слова великого Тараса:

„Храми, каплиці і ікони
І ставники, і мірри дим,
І перед образом Твоім
Неутомленій поклони
За кражу, за війну, за кров“.

Несамохїть, помимо волі, як протилежність цьому стовпцю вставало в уяві инше стовпце сміливих, одважних людей.

На цьому стовпці великому, якому число не 200—300, а тисячі, десятки тисяч, увесь народ, відбиток свій поклало життя... Це стовпце живих, а не тих мертвих та гнилих.

Серед його лунають голоси правди і життя. Ці люде йдуть самі вмirati, а не нацьковують других, ховаючись за спина темних людей.

І нагадувалися вже інші слова того ж великого поета:

„Борітеся—поборете
Вам Бог помагає!“

Л. Чулий.

3 газет та журналів.

„Двадцятий Вѣкъ“ з приводу роспуску Державної Думи пригадує, як уряд в боротьбі з народними домаганнями роспуску парламенту по інших краях і, між иншим, в Німеччині.

„Один з самих „щасливих“ роспусків парламенту зробили в Німеччині року 1849. Тоді роспустили парламент в Франкфурті та Берліні. Найї уряд справдилися: народ, що взявся перебудувати своє життя, бо до того часу пороблені були великі реформи, спокійно перебув цю подію. Роспуск вдавися. Але ж в Німеччині діялося пів той час не те, що тепер у нас в Росії діється. Там, зараз після марцевої революції, було твердо заведено великі реформи; селян виспівали значною для них пільгою. Конституційні волі признали хоч на половину і вже не відступали від них, і це вже в такий переломовий час може воєлїти люде. По городах були миліції (військо з горожан, і через те люде, маючи за собою

В ОДЕСІ

Київ, 14-го липня, 1906 року.

Сучасний Визволившись від першого моменту, го вражіння, що викликано останніми політичними подіями в Росії, думки спинаються на минулому і прагнуть зазирнути в будучину народнього життя.

Які наслідки залишили нам ці політичні події, на що можна сподіватися на далі? Такі питання спадають на думку і невідступно стоять перед очима, ждучи відповіді, бо розпочатий народній рух не може спинитись ані тим, що Думу замкнуто, ані заходами самодержавної бюрократії. Він простуватиме спокійно.

От через що варто виголосити бодай загальні думки, подати оцінку минулого і кинути погляд на будучину.

Се питання стоїть на черзі. Не можна спокійно дивитись на цей стихійний рух, що від сього часу позбувся свого керманіча, свого формального представника, Державної Думи. Історичний момент, який ми переживаємо зараз, примішує громадянство стати на варті громадських інтересів, допомогти улаштуванню норм життя, відповідних до справних потреб народа, захистити його від шкодливих впливів, провокацій,—взагалі надати рухові характер правомирної, корисної течії. Се наш святий обов'язок. Його не може зрестись ні один з свідомих поступових діячів. Бездіяльність в сі тяжкі часи—зрада народів!

В замкненню Державної Думи народ позбувся свого формального заступника. Се найголовніший момент.

До того часу, поки Думу ще не було скликано, народ, шукаючи нових форм життя, не мав інституції (учреждения), де б міг виголосити свої потреби, де б ці потреби перероблялись у виразні формули. Поодинокі голоси і голоси ріжних організацій покликувались з своїми вимaganнями до тїєї ж бюрократії, а якою вели боротьбу. Граф Вітте мусив бути заступником і оборонцем народа і його прав. Ненормальність такого стану річей тепер зрозуміла для кожного.

Всі вимaganня, то жалібі, то грізні, зникли в бюрократичних інституціях і не мали ніякого впливу. Незадоволення народу росло, збільшувалось і нарешті прибрало форму революційного вибуху.

Ніхто не сперечатиметься, що в тім вибуху бракувало організованості, одностайності. Революційні сили розвивались по ріжних кутках Росії, робили самостійно, з власної ініціативи. Творчої діяльності переважно теж не було. Головна мета революційних організацій, що лишень ідеєю їх сполу-

прймається передплата, оповістки продається на роздріб газета „Громадська Думка“ та місячник „Нова Громада“ у Олександра Коровиченка, Ніжинська вул., № 52, кв. 23.

чила,—це було руйнування старих форм громадського і політичного життя, знесення перешкод, що стояли на шляху до народоправства.

Державна Дума стала першою інституцією, до якої голос народних мас міг доходити і знати відповідний відгук. Се зрозуміли нарешті й крайні ліві партії, обрали від себе заступників і послали їх в Думу (соціал-демократи з Кавказу). Державна Дума стала осередком політичного життя Росії; до неї звернулась увага цілого народу, ждучи роз'яснення найпекучих питань.

Тепер, коли Думу вже замкнуто, та ще на такий довгий час, стан річей знову повернувся той самий, що був і до Думи. Ріжниця лише та, що тепер народ вже скуштував народоправства, зрозумів конечність його, зрозумів ріжницю між ним і абсолютизмом.

З тим доведеться числитись нашому урядові.

Що до України спеціально, то здобутки минулого, треба зауважити,—чимала. Дума дала змогу Україні оголосити перед цілою державою свої національні потреби, звоувати в суспільства право на вдоволення цих потреб. Справді, ся робота тільки що почалася, але вже привіпильно визнання за українським народом його специфічних соціальних та культурно-просвітних завдань, визнання, коли ще перед кількома місяцями уряд та й більшість російського громадянства дивилися на українські амгання найменше, як на химерні вигадки незвичної купки сентиментальних улюпствів,—се свідчить про великий успіх демократизму в Росії взагалі і на Україні—зособно.

Навіть поступові українці не сподівались такого успіху, який дали перші вибори до Думи, з погляду на кількість українських послів і на їх демократичний нахил. Наслідки сі свідчать, що український народ ще не позбувся, як гадають „обрусители“, тих смуг, які витворюють власну культуру, які й по 250 роках неволі виявилися в повній силі і красі.

І от, стоючи перед замкненими дверима Таврійського палацу, розбурканий від довгого сну і покидаючи до нового соціально-політичного і національно-культурного життя, увесь російський, а за ним і український народ жде відповіді на пекучі питання: про землю, про волю, про народні права.

Хто допоможе йому в сій тяжкій справі, хто роз'яже сі пекучі питання?

Для сього мусять причинитись всі поступові елементи народа. Що до України, то наші інтелігентні

яких вбили й заховали мандрівники-татари; робиться саїство.

П'ЯТИГОРСЬК, 12-го юля. На роз'їзді Золотушка мінераловодської вітки залізничний один дачний поїзд наскочив на другий. Два вагони розбиті на тріски, двоє людей вбито, троє ранено тяжко і восьмеро легко.

МОСКВА, 12-го юля. Скінчився страйк робітників біржевих спілок (артелей) і булочників.

Сконфісовано число „Русских Відомостей“, в якому надруковано уривки відозви послів до народу.

18-го юля відбудуться збори представителів повтових земських управ московської губернії.

СИМФЕРОПОЛЬ, 12 юля. Сконфісовано газети „Жизнь Крыма“ і „Южный Голос“.

ПАРИЦИН, 12-го юля. Сконфісовано число „Парицянського Пути“. Числа „Парицянської Річки“ опалось були вже всі повродані і тому їх не можна було сконфікувати.

ЮЗІВКА, 12 юля. Робітники трудового рудника, коли й одмовлено заплатити за час страйку, побили вікна й двері в квартирі інженера; інженер утік; прибули козаки і втихомирили розрухи.

МОСКВА, 13 юля. Пробували розліпити по городу друковану відозву до народу бувших послів; кількох чоловік, що розліплювали, зловили.

КАТЕРИНОСЛАВ, 13 юля. В с. Жеребюму почалися були земельні розрухи; прибули з Олександрівська козаки, вони спалили розрухи; привідки заарештували.

СОСНИЦЯ, 13 юля. Поліція арештувала 10 чоловік; знайшли гектографи, друкарню і багато прокламатій.

ЮЗІВКА, 13 юля. На шербинській шахті застрайкувало 200 робітників-підлітків; вони хотять, щоб їм прибільшили плату на 20 проц; адміністратори приймає на 10 проц; страйк тягнеться далі.

КАЗАНЬ, 13 юля. Чиновник, що завдує друкарнями, послав губернаторові на пенз ру одбитки поступових газет; редактори гръх газет не хотять цензури і вимагають від хазяїв друкарень, щоб вони видавали номері тільки тоді, коли газета буде випущена.

ПЕТЕРБУРГ, 13 юля. Виборні члени Державної Ради, академики: Вернадський, Лаппо-Данилевський, професор Багалій, а також Перелешин, Шшков та Висоцький, — сказали представителів, що вони вирікаються своїх посад. Єсть зв'язки, що вирікаються також ректор петербургського університету Боргман та академик Шахматов.

Загрянничі телеграми.

БЕРЛИН, 12 юля. В газетах пишуть, що берлинська біржа, дякуючи циркулярів Століпінна, значно заспокоїлась. Тепер в Німеччині на російській справі дивляться спокійніше. В багатьох газетах про Століпінна, як про людину державного діяча, пишуть дуже прихильно. „National Zeitung“ пише, що стриманий тон циркуляра зрештє вражіння на німців.

Відозва.

Дорогі Земляки! Нам уже соромно, що мусимо так часто відзиватися до Ваших сердець: але що ж діяти! Погадайте лише наші потреби: 200 хлопців в самій бурсі мужеській (сам чинш річно 13000 корон! *); 172 учениці в школі відділів, з котрих багато вчаться майже зовсім безплатно; 86 семинаристок, — а тут навіть власного кутка товариство ще не має! На бурсу, віддай найбільшу в цілій Галичині, дістали ми в сім році всього чотиріста корон сеймової заемоги, — значить на кожного ученика по дві корони річно! Не лишається нам, дорогі Земляки, нічого іншого, як двигатися власними силами.

Товариство наше добре знає, що в кожній провінційній місті мають тепер русини свої пекучі потреби, свої місцеві цілі; але гріх був би спускати і Львів з ока! Львів такий все є середок нашого духового життя, і ми не можемо, до не сміємо відступити його. А до чого ми спосібні, скоро лише є одушевлення й прилука, се показали наглядно ті щедри складки кілька літ тому в часі сенесії наших студентів. Чи не збирали ми тоді до кількох місяців близько 100000 корон? А таки через те ніхто з нас не зобидів! Оказувати б нам лиш усе постійну жертволюбність, хоч би дуже скромненку, на потреби Руського Товариства педагогічного в Львові, а покажемо себе кращими патріотами, ніж за сенесії!

За цілий сей рік удалося нам зібрати жертв на наші цілі ледве зверх 6000 корон, вичисливши в се вже всі заемоги наших інституцій і повіто-

вих виділів. Як се дуже мало в порівнянні з велитенськими нашими потребами! Та й тут дивуватися треба, що між нашими добродіями видимо майже все імена одних і тих самих осіб, що й на інші народні потреби не жадають гроша, коли тим часом ніякі відозви наші не успіли промовити ще до сердець осіб, котрі, скілько нам відомо, могли б не одну лепту пожертвувати на наші цілі. Одні, так сказати, від рота в себе однімають і послідній гріш складають на народні потреби, а другі — тих є далеко більше — не відчувають того. І яка сьому причина: чи не розуміння наших народніх потреб і ваги солідарности в такому великому ділі, як загальна жертволюбність, чи попросту звисна наша байдужність?

А чого ми могли б доказати при загальній жертволюбності, показує давню знаній — що правда, теоретичний рахунок. Є нас у краю три мильйони душ; колиб від кожної душі випало на місяць по сотикові, то мали б ми на народні цілі по 30000 корон місячно, а по 360000 корон річно! Чи не можна б тоді такою сумою заспокоїти всі наші річні потреби? А тягар сього народнього податку був би майже ніякий, бо навіть на родину з 10 душ припало б річно платити всього 1,20 корон!

Та, звісно, вся хіба в сім рахуноків в тому, що нема в нас такої широко розгалуженої організації, яка б ті сотики вибрала і, куди слід, відсилала. У нас указують вже не раз на організацію слов'янського просвітнього товариства св. Могорія. Словінців є майже на половину менше, ніж нас; але сам кожний священник у своїй паравії пильнує, щоб через рік зібрати як найбільше членів товариства і в догідну хвилю вибрати від них по 2 корони членської вкладки; ті вкладки відсилають з кінцем лютого до осередка, і тим способом збирає товариство річно до 150—160 корон. Там нема і залегностей вкладок, бо за члена товариства уважаться лише той, хто вкладку зложити готівкою до кінця лютого.

Чи ж подібна організація неможлива й у нас? Чи не повинен би в кожній селі найтися чоловік — священник, його жінка, донька, син, або учитель, — котрий би знявся тим і пильнував, щоб ті сотики вибрати в пору та в якісь означені часі разом прислати, куди слід? А тоді наші інституції були б справді народні, бо содержалася б і розвивалася б коштом усього народу та не потребували б боротися з беззастанними недоборами. І народній податок не спавд би тоді всім тягарем на одиниці, на жменку одиниці в приврівнянню до числа всього загалу.

Тим часом у нас навіть члени товариств довгими роками злагають з короновишми вкладками, до котрих зобов'язалися: бо раз забудуть, другий раз нема дрібних (хоч не раз в сто раз більше видається на річі, без яких легко можна обійтись), іншим разом нема під рукою переказу або нема ким грошей послати на почту і т. и. Ми вже для вигоди висилаємо навіть чеки, та й те не помагає; і грошей нема, і чеки нам пропадають, а вони теж нам коштують.

Поки не спроможемся на таку організацію, котра б вибрала і збирала дрібненький народній податок на всі народні потреби, могли б наші священники при патріотизмі й добрій волі легенько прийти в поміч нашому товариству, коли б кожний у своїй церкві скотів бодай раз, два рази до року відправити акафіст та прислати нам дохід з нього. Коли ж, бо мабуть, і до сього треба б принуки на місці та в щасливу хвилю!

Велику поміч нашому товариству могла б подати наша суспільність також купуванням вищих виданнів. Наше товариство видає досі 118 гарних книжечок для молодіжї і на шкільні премії та видає для дітей тиженевик „Дзвінок“. Кілько ж то в році нагоди для родичів і опікунів справити дітям прємність гарною змістом і гарно оправленою книжечкою! А „Дзвінок“ повинен же бути в кожній руській хаті, де є діти.

Ми взагалі не хочемо припускати, щоб наша Русь-Україна опустила наше товариство в таку переломуву хвилю, коли рїшається „бути чи не бути“!

Ми вже порішили приступити до будови дому для 20 бурсаки. Та хоч маємо площу і трох грошей із запису бл. п. кардинала Сембратовича, але се капля в морі в порівнянні з сумою 300000 корон, яку нам ся будова тут у Львові має коштувати. Як наша суспільність не дасть одушевитися до зложення добровільних жертв ще бодай 100000 корон, то пропаде нам і площа й готівка, яку маємо; пропадуть і ті жертви, які б добрі люди зложили, а що найгірше — мусіли б ми тоді цілком розв'язати бурсу! Земляки! Покажім свою живучість,

не надовго, а на кілька місяців, одушевляючи для так лесного й пам'ятного, епохального діла, а зберемо навіть більше ніж 100000 корон. Нас страшать песимисти, нас сприяють, де-які навіть підєміжються й називають заціпленними, але ми покажім, що в наших сотиках сила не аби-яка! Нема в нас князів, графів, баронів, магнатів, але є ще широкоруське завзяття, є віра в добру справу, є любов до свого. А така віра й така любов чудес доказати може! Патріотики й патріоти! Просім: Вас не лише про Ваші жертви, але ще більше — про ініціативу, про принуку до збірання таких жертв, при кожній нагоді, як збори, гостини, весілля, празники, соборчики і т. д., про організавання комитетів для тої цілі, про одушевлявання знайомих. Покладім собі через якийсь час ту одну справу за головну мету, не розстріймою наших сил, але й робім скорю, енергічно, а певно зберемо небавом потрібну нам суму вже до осені, щоб будову сей осені можна підгагнути під дах.

Земляки! В тій святій справі ми виключно на Вас покладаємося; не на посторонню лепту, не на краєві підмоги, лише на Вас!

Складки і дари, признані на будову бурси, просімо виразно зазначувати, бо з них ведеться окремий рахунок.

Будову вести буде наш знаменитий професор будівництва, радник І. Левинський. Уже лагодить плани і обраховує, в скільки саме будування обійдеться.

Дім стане в прегарній місці, де ще повітря досить, в сусідстві Крижової вулиці, а при тим буде просторний отгород.

Всякі датки, хоч би найдрібніші, в виразнім зазначенням цілі — на бурсу, на школи, на будову, — просімо прислати на адресу Руського товариства педагогічного в Львові, ул. Сикестуська, к. 47.

Від головного Виділу Руського Товариства педагогічного

Д-р Михайло Коцюба, за голову. Д-р Остап Манарушка, секретарь.

Дописи.

Проскурівський повіт (на Поділлі). На днях до волостей нашого повіту були зібрані мировим посередником волості сходи, на яких приказано було селянам вибрати вповажених у... Думу. Як висловлено було нашим повітовим „батьком“ в третельницькій волості, на обов'язку цих уповажених буде „стисувати на папір“ все те, в чому нуждаються люди, і пересилати через нього й губернатора в Думу. Щоб же содержати таких уповажених, повинна волость давати щорічно по 200 карб... Але наші селяне, знаючи дуже добре „батьківське“ підкування свого начальства, зріклися в один голос ко-го б то не було, й заявили посередникові, що ні в чому вони не мають нужди, що на содержання вповажених у їх нема грошей і що вони робитимуть тільки те, що скаже їм Державна Дума.

„Та як можна говорити, що ви ні в чому не нуждаєтесь? Дума буде думати, що вам і справді нічого не треба“, — завважив посередник, трічі звертаючись з промовою до селян, що просили пустити їх додому. В газетах є звістки про те, що скрізь відбуваються вибори членів від селян у повітові землеустроїтельні комісії. Можна думати, що в таку ж комісію вибрати членів і в нас. Тільки на що ж тоді так хитрувати?..

С. Стара-Осота (чиґиринського повіту). Перед жнивами селяне Старої-Осоти і других ближніх сіл заступають і вигнали робочих по економіях Терещенко, не згожуючись жати пшеницю за 10-й сніп. Управляючий привіз полтавців. Селяне сказали їм, щоб вони киаили роботу. Полтавці хотіли кидати, але їх силою заставляли робити, навіть на ніч замикали. Все це нічого не помогло: полтавці повтікали додому. Тоді селяне зібралі коло росправи і списали свої домагання. Покликали управляючого. Слідом за ним прилетіли драгуни і почали бити селян. 2-х вбито, де-кілька поклачено. Хтось побіг до церкви і став дзвонити, як на пожеж. Батьшка попереірзував верховий од звонів. Кончилась забастовка тим, що селяне зодились жать за 7-й сніп.

З Кубані. Торік на Кубані був надзвичайно великий врожай тютюну і платня робітникам і робітницям на плантаціях була досить добра, так: дівчина років 16—17 брала на місяць карб. 30—35... Звичайно, платня ся вважається доброю, порівнюючи з постійною платнею, але коли взяти на увагу 17—18 годин праці, дуже шкодливі для здоров'я робітників умови роботи на плантаціях, то навіть і 35 карб., хоча б і для „підлітка“ — платня мала і мала надзвичайно.

Але як би не було, а „небажані“ робітники і робітниця з України, почувши від прибувших з Кубані товаришів про такі гарні заробітки, — сей рік потягли у великому числі на плантації... Прибуло їх на Кубань дуже багато, прибуло їх на де-кілька десятків тисяч більше, ніж прибувало звяжди. Де-кілька тиженів шо-дня цілими поїздами по дешовому тарифу (4 кл.) прибувала молодь, особливо дівчата. Найбільше постачала робітницю Вороніжчина... Але тут їх зустріло лихо: на плантаціях попріла роса-

да, тютюн погинув і замість доброго заробітку робітники знайшли голод. Такому великому числу робочих рук на Кубані не можна знайти роботи де інде, окріч плантації і тому зараз від Катеринодара до Новоросійська на кожній станції сидять сотні дівчат, сидять голодні, згодні робити за 5 чи 10 коп. удень, за кусок хліба... Хто з робітників мав 1—2 карб., той поїхав назад додому, надіючись якось проїхати, а решта сидить, не відаючи, що діяти, як вернутись назад... Треба було б комусь потурбуватися про робітників, треба б комусь подбати про те, щоб їх відвезти додому безплатно, але хто ж попікується? — Нікому. „Опікуни“ наші і не погадали про се. Добрі люди... Але вони зальшого сидять, а хто і не сидить, то теж нічого не вліє, нічим не зможемо, бо справа така, що без „опікунів“ не обійдеться... Що буде з робітниками і з дівчатами на нашому „погібельному для них“ Кавказі, як що їх не одвезуть додому, відомо: голод, хороби віберуть у їх ті сили, які вони лагодились продати на плантаціях, і замість грошей, які надіялись заробити важкою працею, прибають усього лиха...

С. Мохначка (сквірського повіту). 20 червня в Мохначці таке було. До 18 червня поміщик Сетгофер платив на буряках по 50 коп., а 19-го його прикащик загадав уже по 40 коп. Мохначчане не згодились на це і не пішли на роботу, та ще й сказали, що вже не плуять навіть за 50 коп., а тільки за 60 20-го управитель маетком об'явив у Корнині, щоб ішли в Мохначку по 75 коп. Знайшовся один чоловік, Віктор Журавіський, який почав підбивати корнинців, щоб вони ішли до Сетгофера в Мохначку, — й душ із 100 нашлось таких, що поїхали. Але як побачили вони, що їх оточили козаки, то більша половина зараз повискакувала з возів і стала вертатись у село. Козаки кинулись за ними на конях і стали полюсувати наздогонних нагаями. З ляку де-які вернулись і сіли знов на панські вози, а де-які таки втікли. Як же приїхали корнинці в Мохначку й побачили, що мохначчане стоять на плантації, нічого не роблячи, то не хотіли й собі ставати на роботу. А тим часом кілька мохначчанських робітників хотіли перейти до корнинських, щоб побалакати. Як це побачили козаки, то так і накиннулись на них і стали полюсувати нагаями. Всі мохначчане кинулись тікати в село, але козаки гналися за ними й сікли наздогоніці. Вганялись аж у сіни, з хатів витягали старих і навіть тих, що не були на плантації, сікли по чому стало, били вікна й посуд.

Є чутка, що люде довше терпіти Сетгоферові не будуть, а як він і довше буде так поводитись із ними, то за себе вони поручаться не можуть... С. Жидівці (сквірського повіту). В Жидівцях по волі всеилюдного Сетгофера сквірський справник пригнав ескадрон драгунів та мінних стражників. В один день забрано 8 чоловіка, а 2 втікли. Коли після арешту вели людей, стали арештувати скотину. В одного з тих, що втікли, забрали корову, а в другого кабана. А овець, свиней, порсят, телят стражники ловлять просто на вулиці й колять штиками й рубають шаблями.

Арештували тих 8 чоловіка з ласки пана справника. Вони вже були в Острозі, а як їх випускали, то справник сказав, що коли в Жидівцях що трапиться „непевне“, то він їх зараз заарештує. Так і вийшло. Застраїкували в Жидівцях, і їх арештували. Селяне зробили приговор і вибрали одного чоловіка, щоб послати з ним цей приговор у Думу. Також послали й телеграму посліві Грабовецькому.

С. Париски (сквірського повіту). 18 червня застраїкували строкові робітники, а на другий день стали знов на роботу. Але в дворі вже була, як водиться, поліція. Тут один з робітників став передомом кричати до другого робітника, салдата-манжуриця: „то ти мене хочеш вбити, за те що я прийшов на роботу, а не знаєш того, що я білий чоловік і не маю з чоґо жити“. Зараз до білого воєки підійшли пристав й арештує його. Москаль став виговоруватись, що він нічого не знає і нікому нічого не говорив. Він страждав на війні й арештувати його так, без розбору діла, ніхто не має права. Тоді пристав звелів стражникам дати такому бунтареві „сухого пару“, але замість сухого далі, видно, мокроґо, бо у бідного салдата полялась кров; так його і забрали до тюрми, де він, кажуть, лежить дуже слабкий.

БІРЖА.

Table with 2 columns: Item description and Price. Includes entries for Petersburg exchange rate, government rent, and various bank shares.

французські бриллянти Дешево! Массивное золотое кольцо 56 пр. нов. фасона „Маркиз“, кругом осып. наст. Франц. бр. „Бенгаль“, ничѣм не отличает. даже специалистами от настоящих дорогих брил; всерединѣ руб., сапф., бирюза, изумрудъ и т. д. по выбору заказчика, цѣна сѣ перес. во всѣ мѣста Рос. Имперіи въ елантн. пл.шесомъ футлярѣ только 4 р. 25 к., 2 шт. — 8 р., пара крупныхъ злот. серегъ 56 пр. такого же фасона, осыпан. франц. брил., — 4 р. 50 к., 2 пары — 8 р. 50 к. Высылаетъ безъ залержкн наложен. плат. Центральное дело французскихъ брил. Т-ваго дома Ю. Якубовича Варшава, Порожняна ул.ица № 10 1/2. Единичные купоны всѣхъ варш. фирмъ примим. въ счетъ по 50 к. На каждый предметъ 1 купонъ. пр. 15-30 142

10.000 годинами ціною од 85 коп. до 500 карб.; великий вибір діамантових річей, виробів з золота, срібла та мєльхіору можна набувати по дешовій ціні в Клявді Сергєевича РОГІНСЬКОГО. У Кліві, Олександрівська ул., д. № 89. Телефон № 2095. Ілюстровані прейскранти висилаються без плати.

Table with 4 columns: Location, Type of item, and Price. Lists various goods like metal, oil, and flour with prices.

Залізничні Поїзди.

Table with 5 columns: Train name, Class, Departure, Arrival, and Duration. Lists various train routes and schedules.

Редактор Федір Матушевський. Видавець Володимир Леонтович.

Оповідки.

ПЕРЕДПЛАТА НА 1906 р. Українське Бжильництво. Ілюстрована часопись поступового бжильництва виходе 8 разів на рік нижними до 1 1/2 арк. Завдання часописі — служити потребам українського бжильництва і бути органом українських пасічників. УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ: У Росії на рік 1 карб. — мон. (з ПЕРЕСИЛКОЮ. За кордон „ „ 1 „ 50 „ (